

Samenvatting LOWI-advies 2016-01

Het Bestuur heeft een ambtshalve onderzoek gedaan naar hergebruik door Verzoeker van eerder gepubliceerd eigen werk. De conclusies van de commissie die het onderzoek heeft uitgevoerd luiden, kort samengevat, dat hergebruik vanaf 50 woorden van eigen werk (al dan niet met coauteurs) regelmatig voorkomt, dat de omvang van de hergebruikte teksten verschillend is en dat een verwijzing naar eerder gebruikte tekst vrijwel altijd ontbreekt. De commissie heeft bij 261 onderzochte publicaties vanaf 1995 in ieder geval 43 publicaties met hergebruik aangetroffen. Volgens de commissie was ook in 1995 al duidelijk dat hergebruik zonder bronvermelding problematische vormen kon aannemen en is sprake van *questionable research practice*. Het Bestuur heeft de conclusies van de commissie overgenomen, met uitzondering van de term *questionable research practice* en de suggestie dat de werkwijze van Verzoeker een mogelijke verklaring is voor de omvang van zijn oeuvre. Het Bestuur heeft het integrale rapport van de commissie (deels) openbaar gemaakt.

Verzoeker heeft een uitgebreid verzoekschrift ingediend bij het LOWI en daarin, kort samengevat, onder meer aangevoerd dat het Bestuur niet bevoegd was om het rapport te publiceren, dat het Bestuur de niet-overgenomen negatieve kwalificaties van de commissie ten onrechte toch in de openbaarheid heeft gebracht, dat het rapport veel fouten bevat en dat veel van de hergebruikte teksten algemeen oriënterende zinnen, bij deskundigen bekende uitdrukkingen, *technicalities* en databeschrijvingen zijn, zonder een claim van originaliteit. Ook heeft Verzoeker aangevoerd dat artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening over hergebruik van eigen werk ten onrechte met terugwerkende kracht is toegepast, dat de commissie de coauteurs niet heeft gevraagd naar hun aandeel en dat in een steunbetuiging van 81 buitenlandse collega's onder meer is vermeld dat er geen duidelijke regels zijn over hergebruik en dat de werkwijze van Verzoeker ook door anderen wordt gehanteerd.

Hieronder worden de meest relevante overwegingen van het LOWI naar aanleiding van de door Verzoeker aangevoerde gronden kort samengevat weergegeven. Daarbij is allereerst van belang dat het LOWI heeft geoordeeld dat het Bestuur bevoegd was om ambtshalve onderzoek te (laten) doen en naar aanleiding daarvan een besluit te nemen.

Over de gronden die zien op (procedurele) waarborgen heeft het LOWI overwogen:

- ook een ambtshalve onderzoek is een integriteitsonderzoek, waarbij de wetenschapsbeoefenaar zich in een kwetsbare positie bevindt. Er is geen reden om bij een ambtshalve onderzoek andere maatstaven aan te leggen dan bij een klachtonderzoek. Er was voldoende aanleiding om de waarborgen uit de Klachtenregeling naar analogie toe te passen. Een wetenschapsbeoefenaar aan wiens integriteit wordt getwijfeld, mag niet in zijn procedurele mogelijkheden benadeeld worden om de enkele reden dat aan die twijfel geen concrete klacht ten grondslag ligt;
- het bestuur heeft voldaan aan de eisen van hoor en wederhoor uit de Klachtenregeling. Verzoeker heeft voldoende tijd gekregen om adequaat te kunnen reageren op het conceptrapport;

- de hoofdregel van de Klachtenregeling is dat een geanonimiseerde, voor openbaarmaking bestemde, samenvatting van de bevindingen en het advies van de CWI worden gepubliceerd. Het Bestuur is op twee punten hiervan afgeweken: door niet-geanonimiseerd te publiceren en door niet een samenvatting maar het integrale rapport (echter zonder de bijlagen 6.2 tot en met 6.4) te publiceren. Omdat de zaak al lang met naam en toenaam onder de aandacht van de pers was en het breed bekend was dat onderzoek werd gedaan naar het publicatiegedrag van Verzoeker, kon het Bestuur in redelijkheid besluiten om niet-geanonimiseerd te publiceren. Geanonimiseerde publicatie diende immers geen redelijk doel meer. Wel had een samenvatting van het rapport moeten worden gepubliceerd. Het gedeeltelijk publiceren van het integrale rapport kan hieraan niet worden gelijkgesteld. Ook had het Bestuur, voor zover het de conclusies van de commissie niet onverkort wilde overnemen, dit meer kenbaar moeten maken. In het met de samenvatting te publiceren besluit had duidelijk moeten worden gemotiveerd om welke redenen het Bestuur afweek van welke conclusies van de commissie;
- de publicatie van het besluit, op de dag van toezending ervan aan Verzoeker, was te vroeg. Tijdens de procedure bij het LOWI geldt een geheimhoudingsplicht. Dit is een belangrijke waarborg en deze is doorkruist door de vroege publicatie van het rapport. De geheimhouding is daarnaast ook een voorwaarde voor een effectieve taakvervulling door het LOWI. Het is goede gewoonte dat een Bestuur wacht met het nemen en publiceren van een definitief besluit tot óf de termijn voor de indiening van een verzoek bij het LOWI ongebruikt is verstreken óf het advies van het LOWI is uitgebracht. Zo is geborgd dat een advies van het LOWI ook zinvol kan zijn. Een belangrijk onderdeel van het bestreden besluit is de beslissing om het rapport niet-geanonimiseerd te publiceren. Een eventueel advies van het LOWI om deze beslissing te herzien, kan door de vroegtijdige uitvoering van de beslissing niet meer worden opgevolgd.

Over de gronden die zien op geschreven en ongeschreven normen heeft het LOWI overwogen:

- vóór de inwerkingtreding van artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening in 2014 waren er geen (nationale) geschreven normen over hergebruik. Daarom is van belang of er wel al ongeschreven normen bestonden: deze zijn toepasbaar als er brede consensus over was en als zij voldoende bekend waren. Van ervaren wetenschappers mag worden verwacht dat zij breed gedragen en kenbare normen van wetenschappelijke integriteit in acht nemen, ook zonder dat die normen al op schrift zijn gesteld;
- het rapport vermeldt: "Ook in 1995 was al duidelijk dat hergebruik van eigen teksten zonder bronvermelding problematische vormen kon aannemen.", maar een onderbouwing hiervan ontbreekt. Uit het briefadvies van de KNAW "Correct citeren", blijkt dat er op zichzelf wel ongeschreven normen bestonden. Nu echter niet kan worden gezegd dat sprake was van een heel evidente norm, hetgeen al blijkt uit de omstandigheid dat de norm noch in 2004 noch in 2012 is opgenomen in de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening, heeft het LOWI advies gevraagd aan twee externe deskundigen teneinde duidelijkheid te krijgen over de vraag

of en hoe de brede wetenschappelijke discussie over hergebruik van eigen teksten zich sinds 1995 heeft ontwikkeld;

- omdat uit het briefadvies een onderbouwing blijkt van het bestaan van (algemene) ongeschreven normen, is er ruimte om het hergebruik door Verzoeker vanaf 1995 te toetsen. Uit de adviezen van de deskundigen moet in ieder geval worden geconcludeerd dat de opvattingen over hergebruik in ontwikkeling waren en nog steeds zijn. Van een al in 1995 evidente norm, zoals gesteld door de commissie en het Bestuur, is geen sprake. Een vergelijkbare conclusie kan worden getrokken uit het briefadvies, dat over grijstinten spreekt en waarin is benadrukt dat er verschillen bestaan tussen de verschillende wetenschapsgebieden. Dat betekent dat het rapport van de commissie en daarmee het besluit van het Bestuur op dit punt onvoldoende is onderbouwd;
- verder acht het LOWI van belang dat uit de deskundigenadviezen blijkt, dat voor de vraag of sprake is van ontoelaatbaar hergebruik moet worden beoordeeld wat de aard is van de hergebruikte passage. Gaat het om het recyclen van tekst, dat zeer gebruikelijk en soms zelfs moeilijk te vermijden is, of gaat het om een valse claim van een nieuwe wetenschappelijke vondst? Dat de aard van de hergebruikte passage relevant is, volgt ook uit het briefadvies en artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening;
- het bovenstaande betekent dat het handelen van Verzoeker vanaf 1995 kan worden beoordeeld, maar dat daarbij de zorgvuldigheidseisen en het toetsingskader van de inmiddels geschreven normen over hergebruik in acht moeten worden genomen.

Over de gronden die zien op de zorgvuldigheid van het rapport en het toetsingskader heeft het LOWI overwogen:

- dat één van de commissieleden zitting had in commissies die eerdere klachten over Verzoeker hebben onderzocht, betekent niet per definitie dat de onpartijdigheid of onafhankelijkheid van de commissie in het geding is. Het had overigens wel de voorkeur gehad wanneer dit commissielid niet voor inmiddels de derde maal zitting had genomen in een commissie die tot taak had te oordelen over de wetenschappelijke integriteit van (ook) Verzoeker. Dat deze herhaalde betrokkenheid vraagtekens zou oproepen, kon vrij eenvoudig worden voorzien;
- er zijn alles bijeen onvoldoende aanknopingspunten voor het oordeel dat het onderzoek had moeten worden uitgebreid naar coauteurs van Verzoeker of voor het oordeel dat het onderzoek naar (alleen) Verzoeker in zijn geheel niet had mogen worden uitgevoerd;
- het stond de commissie vrij om ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het onderzoek alleen digitaal beschikbare publicaties te selecteren. De commissie mocht de in Metis als wetenschappelijk gekwalificeerde publicaties selecteren voor het onderzoek en hoefde niet bij elke afzonderlijke publicatie meer dan oppervlakkig te beoordelen of de kwalificatie “wetenschappelijk” wel juist was;

- het Bestuur moest het beoordelingskader van artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening, gelezen in samenhang met het briefadvies, in acht nemen. Dat betekent dat voor zover het rapport niet voldoet aan dit beoordelingskader, het Bestuur het rapport ook niet ten grondslag mocht leggen aan zijn besluit;
- uit artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening volgt dat de omvang én inhoud van de hergebruikte teksten van belang zijn, net als de praktijk in het specifieke vakgebied. Om de omvang van de hergebruikte teksten te bepalen, kan worden volstaan met de toepassing van een softwareprogramma, maar om de inhoud van de hergebruikte teksten en de praktijk in het vakgebied te kunnen bepalen is een inhoudelijke beoordeling van de teksten noodzakelijk en is de betrokkenheid van *peers* nodig. Er is geen aanleiding voor het oordeel dat bij een minder vergaande kwalificatie dan *questionable research practice* kan worden volstaan met een minder zorgvuldig onderzoek;
- nergens is concreet vastgelegd vanaf welk aantal woorden van hergebruik sprake is. De door het Bestuur gehanteerde ondergrens van 50 woorden is in dit geval redelijk. Dit aantal is voldoende substantieel om van daadwerkelijk hergebruik te kunnen spreken, rechtvaardigt studie van de inhoud van de teksten en sluit toevalligheden voldoende uit. In de meeste gevallen is de ondergrens van 50 woorden overigens ruimschoots overschreden;
- de steunbetuiging van 81 collega's, overgelegd ter onderbouwing van Verzoekers stelling dat hij heeft gehandeld conform de praktijk in zijn vakgebied, stamt van het begin van het onderzoek. Het is echter niet gebleken dat de commissie dit stuk heeft betrokken bij het onderzoek of dat de commissie zelf heeft onderzocht wat de praktijk in het vakgebied is (en was), dan wel hiervan uit eigen ervaring op de hoogte is. De commissie heeft een ongecontroleerd onderzoek verricht: alleen het oeuvre van Verzoeker is onderzocht, zonder een toetsing aan het publicatiegedrag van vergelijkbare wetenschappers. Vastgesteld moet worden dat niet is gebleken dat de praktijk in het specifieke vakgebied enige rol heeft gespeeld bij de beoordeling van het hergebruik door Verzoeker. Dat betekent dat het rapport en daarmee het besluit niet voldoet aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening;
- uit artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening volgt dat moet worden bepaald of de wetenschapsbeoefenaar het eerdere werk ("bevindingen") publiceert "als ware dit een nieuwe bijdrage aan de wetenschappelijke literatuur". De norm ziet dus niet op hergebruik van alle mogelijke soorten tekst, maar op hergebruik van wetenschappelijke bevindingen, dat wil zeggen resultaten van onderzoek. Een correcte toepassing van deze norm vraagt om een inhoudelijke beoordeling van de hergebruikte tekstpassages, waarbij bovendien de betrokkenheid van *peers* noodzakelijk kan zijn;
- het komt veel voor en het LOWI acht het ook acceptabel dat één of enkele zinnen hergebruikt worden, bijvoorbeeld om een probleemstelling te verhelderen of om de context van een onderzoeksgebied af te bakenen. Dit soort verbindende passages zijn in elke publicatie over hetzelfde onderwerp steeds weer nodig en het is lastig om steeds tot een andere zinsnede te

komen. Dit is echter een andere zaak dan het weglaten van correcte bronvermelding bij het opnieuw publiceren van daadwerkelijke onderzoeksbevindingen;

- het LOWI stelt vast dat in deze zaak geen *peers* betrokken waren en dat door de commissie werd getoetst op tekstfragmenten met behulp van software. Daarmee is beoordeeld of sprake was van het recyclen van tekst, maar hergebruik van onderzoeksresultaten is significant anders. Er is niet gebleken dat de commissie dat onderscheid specifiek heeft gemaakt en heeft getoetst of de hergebruikte teksten bedoeld waren als nieuwe bijdragen aan de wetenschappelijke literatuur of dat Verzoeker iets dergelijks heeft gepretendeerd. Ook uit het standpunt van het Bestuur blijkt dat vooral van belang is geacht of tekstpassages van meer dan 50 woorden al dan niet origineel waren, zonder dat de vraag is gesteld wat de precieze inhoud van die passages was. De handmatige toets van de commissie na de toepassing van het softwareprogramma was vooral gericht op de vraag of was voorzien in een (adequate) vorm van bronvermelding. Dat betekent dat ook op dit onderdeel het rapport en daarmee het besluit niet voldoet aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening.

Het LOWI heeft vervolgens geoordeeld:

- nu niet in geschil is dat géén sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit of van *questionable research practice*, heeft de beoordeling zich toegespitst op de procedure zoals die door het Bestuur is gevolgd;
- het verzoek is gegrond, voor zover het ziet op de premature publicatie van het integrale rapport. Analoge toepassing van de Klachtenregeling vereist de publicatie van een samenvatting van het rapport, met een besluit van het Bestuur waarin gemotiveerd is uiteengezet in hoeverre en waarom van de conclusies van de commissie is afgeweken. Aangezien Verzoekers naam al uitgebreid in krantenberichten was verschenen en breed bekend was dat onderzoek werd gedaan naar zijn publicatiegedrag, kon het Bestuur weliswaar in redelijkheid besluiten om ook zelf niet-geanonimiseerd te publiceren, maar het Bestuur had daarmee moeten wachten. Door dit niet te doen, heeft het Bestuur gehandeld in strijd met de Klachtenregeling en (de functies) van de geheimhoudingsplicht van artikel 10 van het Reglement LOWI;
- het verzoek is gegrond, voor zover het de zorgvuldigheid van het rapport betreft, in die zin dat het rapport en daarmee het besluit van het Bestuur niet voldoet aan het beoordelingskader van artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. Er is niet gebleken dat de praktijk in het specifieke vakgebied een rol heeft gespeeld bij de beoordeling en er is niet gebleken dat bij de beoordeling onderscheid is gemaakt tussen het hergebruik van tekst inzake inleiding, theorievorming en methodebeschrijving of het hergebruik van onderzoeksresultaten als nieuwe bijdragen aan de wetenschappelijke literatuur;
- voor zover het verzoek de verdenking van plagiaat betreft, mist het verzoek feitelijke grondslag nu de aanleiding voor het ambtshalve onderzoek was gelegen in publicaties over hergebruik;
- het verzoek is ongegrond, voor zover het de verdenking van hergebruik zonder correcte bronvermelding betreft, nu er onvoldoende aanleiding is voor de conclusie dat wetenschappelijke publicaties van vóór de inwerkingtreding van artikel 1.5 van de Nederlandse

Gedragscode Wetenschapsbeoefening niet mogen worden beoordeeld op hergebruik. Wel dienen bij die beoordeling de zorgvuldigheidseisen en het toetsingskader van de inmiddels geschreven norm uit artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening in acht te worden genomen;

- het verzoek is ongegrond, voor zover het de betrokkenheid van coauteurs betreft, nu het verzoek op dit punt onvoldoende is onderbouwd en het aangevoerde ook niet kan leiden tot het oordeel dat het handelen van Verzoeker niet had mogen worden onderzocht.

Het LOWI heeft het Bestuur als volgt geadviseerd:

- het besluit van het Bestuur is feitelijk al geëffectueerd door het niet-geanonimiseerd publiceren van het rapport. Dat betekent dat een advies over een eventuele herziening van het besluit nauwelijks nog doel kan treffen. Het is niet mogelijk om de publicatie van het besluit ongedaan te maken en verder is het niet aan het LOWI om zich uit te laten over de gevolgen van die publicatie. De procedure bij het LOWI is niet bedoeld om eerherstel te bereiken;
- dat neemt uiteraard niet weg dat het Bestuur wel zou kunnen besluiten om opnieuw onderzoek uit te voeren en de reeds geselecteerde publicaties nogmaals tegen het licht te houden en de teksten meer inhoudelijk te beoordelen, met behulp van *peers*;
- ook als het Bestuur geen nieuw onderzoek laat uitvoeren, geeft het LOWI het Bestuur in overweging om een nieuw besluit over het rapport te nemen en te publiceren. In dit nieuwe besluit kan het Bestuur alsnog gemotiveerd uiteen zetten in hoeverre en waarom van de conclusies van de commissie wordt afgeweken;
- voor de toekomst adviseert het LOWI om bij ambtshalve integriteitsonderzoeken de Klachtenregeling naar analogie toe te passen.

Op 12 april 2016 heeft het Bestuur aan het LOWI laten weten dat het advies geen aanleiding is om het oordeel over Verzoekers wijze van hergebruik van eerder gepubliceerd eigen werk te herzien, dat het Bestuur aanvullend onderzoek zal laten uitvoeren en dat de uitkomsten daarvan te zijner tijd door het Bestuur worden gepubliceerd.